

УДК 378:046

Майстренко Тетяна Василівна,
здобувач кафедри управління навчальними закладами
та педагогіки вищої школи, методист вищої категорії
Науково-методичного центру з координації закладів ППО
ДВНЗ «Університету менеджменту освіти»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІВ

Анотація. У статті проведено аналіз розвитку неперервної освіти. Зазначено проблемні питання щодо необхідності професійного вдосконалення педагогічних працівників, забезпечення якості освіти.

Ключові слова: зміст освіти, якість освіти, освіта дорослих, післядипломна педагогічна освіта, неперервна освіта.

Майстренко Татьяна Васильевна

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ НЕПРЕРЫВНОГО ОБУЧЕНИЯ ПЕДАГОГОВ

Аннотация. В статье проведен анализ развития непрерывного образования. Названы проблемные вопросы о необходимости профессионального совершенствования педагогов, обеспечения качества образования.

Ключевые слова: содержание образования, качество образования, образование взрослых, последипломное педагогическое образование, непрерывное образование.

Maystrenko Tatiana Vasylevna

THEORETICAL ASPECTS OF LIFELONG EDUCATION TEACHERS

Abstract. The article analyzes the development of lifelong education. These issues need professional development for teaching staff, quality assurance.

Key words: the content of education, quality of education, adult education, postgraduate teacher education, continuous education.

Постановка проблеми

Актуальність теми дослідження. На шляху інтеграції та глобалізації України у загальноєвропейський освітній простір перед сучасною національною системою освіти постає завдання підготовки нового покоління наукових кадрів – професіоналів. Процеси європейської інтеграції охоплюють усі сфери життєдіяльності. Також не стала винятком і освіта, особливо вища школа. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, усе наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу. В Україні на законодавчому рівні вже затверджена система стандартів з кожного освітньо-кваліфікаційного рівня та профілю підготовки фахівців.

Важливу роль у становленні фахівця відіграє саме післядипломна освіта, причому вона може бути як формальною (курси підвищення кваліфікації, семінари,

дослідницька робота, наставництво тощо), так і неформальною (вивчення спеціалізованої літератури, перегляд освітніх програм, спілкування з колегами тощо).

Інтеграція освіти України в світовий освітній простір, зокрема її приєднання до Болонського процесу, потребує наукового дослідження історії та сучасного етапу розвитку післядипломної педагогічної освіти в країнах Західної Європи у контексті ідей неперервності, інтеграції і демократизації освіти, а також виявлення перспективних напрямів і тенденцій у цій галузі. Для України реформування післядипломної педагогічної освіти є одним із стратегічних пріоритетів розвитку національної системи освіти, що зумовлено інтенсивними змінами, які відбуваються в соціально-політичному й економічному житті країни.

Проблема неперервної педагогічної освіти є актуальною для багатьох країн світу. У розвинених країнах світу, принаймні європейських, постійний професійний розвиток розглядається як необхідність.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблеми теорії і практики післядипломної педагогічної освіти у Великій Британії розглядалися в роботах таких провідних британських науковців, як: М. Барбер, Дж. Мак Біт, Р. Болам, К. Галтон, Д. Гаргевс, Р. Гарднер, Е. Герденсон, Д. Гопкінс, Мак Грегор, Л. Грей, К. Дей, Е. Джеймс), Дж. Еліот, А. Йогев, Дж. Мак Кроун, А. Мак Махон, Д. Найт, Дж. Робінсон, Д. Свейн, М. Соулсбі, Л. Стенхауз, П. Уелш, М. Флекное та інших.

Українськими та російськими педагогами також проводилися дослідження підготовки та професійного розвитку вчителів у Великій Британії. Так, дисертаційні дослідження Ю. Алфьорова, Т. Андрєєвої, О. Леонтєвої, Д. Сабірової, Н. Яцишин, А. Парінова присвячено аналізу підготовки педагогічних кадрів у Великій Британії в різні історичні періоди.

Мета статті — проаналізувати теоретичні аспекти розвитку неперервної освіти педагогів.

Виклад основного матеріалу

На шляху інтеграції та глобалізації України у загальноєвропейський освітній простір перед сучасною національною системою освіти постає завдання підготовки нового покоління наукових кадрів — професіоналів. Процеси європейської інтеграції охоплюють усі сфери життєдіяльності. Також не стала винятком і освіта, особливо вища школа. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, усе наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

Європейський вибір України як орієнтація її державного й культурного поступу зумовлює особливий інтерес до способів організації освіти в країнах ЄС, наприклад, у Великобританії вища освіта є однією з найкращих у світі.

Інтеграційні процеси потребують нових підходів до підготовки фахівця, здатного до креативної діяльності, відповідного реагування на вимоги часу, поглиблення й удосконалення професійних компетенцій тощо. Завдання щодо необхідності постійного професійного розвитку вчителів відображено в законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Національній доктрині розвитку освіти України XXI століття»,

«Концепції педагогічної освіти». Згідно з вищезазначеними документами, в Україні повинен забезпечуватися прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, а також мають створюватися умови для розвитку, самоствердження та самореалізації особистості протягом життя.

Зважаючи на викладені вище міркування, актуалізується проблема неперервності освіти як умови становлення нової освітньої парадигми у сучасному інтегрованому суспільстві. Безперервна освіта може розглядатися як навчання протягом усього життя індивідуума, що забезпечується особистісною мотивацією до самоосвіти, актуалізації власного потенціалу через структуру і зміст певної системи освіти.

Якісна освіта, на нашу думку, це, передусім, високопрофесійні педагогічні кадри. В умовах, коли змінюється освітня парадигма, професійна компетентність учителя набуває надзвичайно важливого значення. Це, у свою чергу, підвищує вимоги до якості підготовки майбутнього вчителя та подальшого вдосконалення його професійних якостей не лише на початку освітньої діяльності, а й протягом усього періоду роботи в навчальному закладі. Ці вимоги реалізуються через систему післядипломної педагогічної освіти. Саме в цьому полягає її головна місія.

Вчені більшості країн дотримуються думки, що отримання професії вчителя в університеті або коледжі — це лише перший крок до її опанування. Важливу роль у становленні фахівця відіграє саме післядипломна освіта, причому вона може бути як формальною (курси підвищення кваліфікації, семінари, дослідницька робота, наставництво тощо), так і неформальною (вивчення спеціалізованої літератури, перегляд освітніх програм, спілкування з колегами тощо).

Інтеграція освіти України в світовий освітній простір, зокрема її приєднання до Болонського процесу, потребує наукового дослідження історії та сучасного етапу розвитку післядипломної педагогічної освіти в країнах Західної Європи у контексті ідей неперервності, інтеграції і демократизації освіти, а також виявлення перспективних напрямів і тенденцій у цій галузі. Для України реформування післядипломної педагогічної освіти є одним із стратегічних пріоритетів розвитку національної системи освіти, що зумовлено інтенсивними змінами, які відбуваються в соціально-політичному й економічному житті країни.

Проблема неперервної педагогічної освіти є актуальною для багатьох країн світу. У розвинених країнах світу, принаймні європейських, постійний професійний розвиток розглядається як необхідність.

У 1990-х роках Велика Британія взяла курс на здійснення загальноєвропейської стратегії розвитку післядипломної педагогічної освіти з метою підвищення якості європейської освіти в цілому і розвитку професіоналізму вчителя, зокрема: з'явилися дослідження з проблем підготовки та підвищення кваліфікації вчителів, було накопичено певний позитивний практичний досвід у цій галузі.

Постійне оновлення освіти взагалі та педагогічної, зокрема, призводить до структурних і змістових змін у післядипломній освіті. За останні десятиріччя у Великій Британії підвищився інтерес до післядипломної підготовки вчителів: з'явилася низка досліджень, документів, що безпосередньо пов'язані з цією проблемою, в науковий обіг було введено термін «неперервний професійний розвиток», післядипломна освіта почала розглядатися в контексті концепції «навчання впродовж усього життя» тощо.

Освіта — соціальний інститут людства, створений ним для виконання певної функціональної ролі у суспільстві. По-перше, вона систематизує зміст, технологію, ідеологію передачі новим поколінням знань, формування умінь та навичок відповідно до соціально значущої, педагогічно виваженої мети. По-друге, реальне здійснення освіти дає змогу всебічно розвивати людину, виявляти її можливості й інтереси, формувати життєві цінності й настанови. По-третє, місія саме цього соціального інституту полягає у постійному корелятивному зв'язку зміннодієвих, суспільно визначених потреб до особистості на всіх її статусних позиціях та, відповідно, до можливостей реалізувати особистісно значущий рівень домагань кожної людини на всіх етапах її розвитку.

Педагогіка як наука пройшла чималий історичний шлях, на якому позитивні ідеї інколи втрачалися, а потім народжувалися у новому вигляді. Однією з провідних реформ освіти на межі ХХ та ХХІ сторіч є ідея її неперервності, яка виступає як нова парадигма мислення людини, що стверджує її постійне прагнення до особистісного та професійного розвитку.

Створення нової освітньої системи, перехід від парадигми навчання (традиційний технократичний підхід) до парадигми освіти (творення себе через саморозвиток і самовизначення в спільній діяльності з педагогом, іншими учнями, у своїй професійній діяльності) — історично довгий і суперечний процес.

В історії філософсько-педагогічної думки ідеї неперервної освіти беруть коріння від уявлень мислителів давнини, релігійно-філософських учінь про неперервне духовне удосконалення людини. У європейській педагогічній традиції ці ідеї пов'язані з теоріями про виховання людини як члена суспільства і громадянина держави, які висувалися Платоном і Аристотелем. Глибоко розроблену філософсько-педагогічну концепцію неперервної освіти висунув Я. Коменський, який розглядав «тотальне виховання», залучення усіх без винятку людей до культури як засіб досягнення соціальної гармонії, «тотального виправлення справ людських». Я. Коменський мав на увазі всеохоплювальну цілісну картину виховання і самовдосконалення людини протягом усього життя — від «школи народження» до «школи смерті».

Розвиток ідеї неперервності освіти, зокрема педагога, пов'язаний з гуманістичною парадигмою, коли в центрі уваги опиняється людина, особистість, її бажання та здібності, їх розвиток. Багато в чому ці ідеї зберігають сенс і цінність і для сучасного суспільства, хоча їх інтерпретації мають враховувати реалії сьогодення.

Сутністю другої стадії в становленні концепції освіти є наближення трактування неперервної освіти до її гуманістичних витоків. Тут у центрі уваги — людина, для якої необхідно створювати оптимальні умови для розвитку здібностей протягом усього її життя.

За такого розуміння втрачається сенс традиційного розподілу життя людини на періоди навчання, праці і професійної дезактуалізації, і на перший план висувається така проблема, як інтеграція індивідуальних і соціальних аспектів неперервної освіти. На цій стадії вперше вживається в матеріалах ЮНЕСКО сам термін «неперервна освіта» (1968), а після публікації доповіді комісії під керівництвом Е. Фора (1972) ухвалено рішення ЮНЕСКО, згідно з яким неперервну освіту було визнано основним принципом, «керівною структурою» для нововведень або реформ освіти в усіх країнах світу.

У 1984 році ЮНЕСКО було запропоновано таке трактування: «Неперервна освіта означає будь-якого роду свідомі дії, які взаємно доповнюють одна одну і відбуваються як в рамках системи освіти, так і за її межами в різні періоди життя; ця діяльність орієнтована на здобуття знань, всебічний розвиток особистості, включаючи вміння вчитися і підготовку до виконання різноманітних соціальних і професійних обов'язків, а також до участі у соціальному розвитку як на національному, так і на глобальному рівнях»⁶. З того часу проблема неперервної освіти обговорюється у всьому світі представниками різних освітніх організацій, з'являються відповідні публікації, документи. Провідною ідеєю був новий, більш гнучкий підхід до освіти дорослих, який покликаний задовольнити потреби суспільства, що розвиваються, та сприятимуть особистісному і професійному розвитку молоді.

За даними, опублікованими ЮНЕСКО, існує близько 20 термінів, що відносяться до поняття «неперервна освіта», за іншими даними в зарубіжній літературі їх налічується до 30. Серед них такі, як: освіта, що продовжується, довічна освіта, перманентна освіта, освіта, що поновлюється, освіта дорослих, подальше навчання, післядипломне навчання, компенсаторне навчання та ін. У міжнародному тлумачному словнику за освітою представлено близько 10 визначень неперервної освіти. Їх порівняння свідчить, що у визначеннях перехреснюються ознаки різних тлумачень. У світовій практиці поняття «неперервна освіта» виражається низкою термінів, серед яких: «довготривала освіта» (*continuing education, continuous education*), «довічна освіта» (*life-long education*), «вічне учіння» (*lifelong learning*), «перманентна освіта» (*permanent education*), «подальша освіта» (*further education, Weiterbildung*), «освіта дорослих» (*adult education, Erwachsenenbildung*), а також поняття «поновленої освіти». Зрозуміло, що всі ці терміни окреслюють як структурну суть неперервної освіти, так і місце особистості в ній.

Ми підтримуємо визначення Р. Даве про те, що неперервна освіта — це «всебічне поняття, яке включає формальне, неформальне і позаформальне (кіно, радіо, відео, телебачення, книги тощо) навчання індивіда з метою досягнення ним якнайповнішого розвитку в особистому, соціальному і професійному вимірах, що реалізується впродовж усього життя. Воно є всеосяжним і включає навчання, яке має місце вдома, в школі, в соціумі та на робочому місці, через засоби масової інформації і за допомогою інших ситуацій та структур, з метою отримання і вдосконалення освіти»². Такого роду неперервна освіта має забезпечити можливості тим, хто вже володіє письменністю, якнайповніше розвинути свою особу і через це досягти підвищення якості свого життя.

У доповіді, яку до ЮНЕСКО подала Міжнародна комісія з освіти для XXI ст. (Доповідь Делора), називають чотири наріжні камені освіти:

- учитися жити разом, тобто розвивати вміння розуміти один одного, поважати історію, традиції та духовні цінності та на цій основі виховувати новий світогляд;
- навчатися, щоб знати, тобто набувати широкої загальної освіти, що

⁶ The teaching of contemporary world issues: A joint project of UNESCO and the world confederation of organisations of the teaching profession / Ed. by Robert Harris. — Paris, 1986.

² Даниленко В. Методологічні проблеми неперервної педагогічної освіти / В. Даниленко, К. Лемківський, В. Манежик // Вища школа. — 2003. — № 2/3. — С. 38.

допоможе глибше вивчити обрані дисципліни;

- учитися творити, щоб уміти творчо впливати на оточення. Окрім опанування технічних навичок виконання будь-якої роботи, результатом навчання має стати набування професіоналізму, який дає змогу ухвалювати рішення в будь-яких (часто індивідуальних) ситуаціях, працювати в команді, долучатися до виробничої або суспільної діяльності, оволодіти всіма методами поєднання праці та навчання;

- учитися жити — жоден талант людини не має залишитися нерозкритим⁵.

Отже, неперервна професійна освіта охоплює чимало етапів підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення: навчання у загальноосвітньому закладі, у позашкільній діяльності, під час дозвілля, професійне навчання й адаптацію, а також реалізацію особистого потенціалу, особистих новоутворень у професійній та постпрофесійній діяльності. Як зазначено в Концепції розвитку післядипломної освіти України, метою цієї галузі освітянської діяльності є задоволення індивідуальних потреб громадян у особистісному та професійному зростанні, а також забезпечення потреб держави в кваліфікованих кадрах високого рівня професіоналізму та культури, здатних компетентно і відповідально виконувати посадові функції, впроваджувати у виробництво новітні технології, сприяти подальшому соціально-економічному розвитку суспільства.

Серед завдань системи післядипломної освіти, що мають бути виконаними, основними є:

- приведення обсягів та змісту перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у відповідність із поточними та перспективними потребами держави;

- формування змісту навчання, виходячи з його цільового спрямування, посадових обов'язків фахівців, попередньо здобутої ними освіти, досвіду діяльності, індивідуальних інтересів і потреб громадян;

- застосування сучасних навчальних технологій, що передбачають диференціацію, індивідуалізацію, запровадження дистанційної, очно-заочної та екстернатної форм навчання;

- розроблення та постійне вдосконалення змісту післядипломної освіти;

- забезпечення органічної єдності із системою підготовки фахівців завдяки урахуванню потреб ринку праці;

- оптимізація мережі навчальних закладів системи післядипломної освіти на засадах поточного та стратегічного планування потреб у професійному навчанні фахівців³.

Традиційна система навчання добре відома, багато разів описана і протягом кількох останніх десятиліть дедалі жорсткіше критикується. У ній склалися принципи і взаємовідносини управління технократичного типу, характерні для організації виробничих процесів. Тобто система освіти формувалась як одна з галузей господарської діяльності суспільства і держави, метою якої є постачання на ринок ще одного різновиду товару — освітньо і професійно підготовлених спеціалістів. У цій традиційній схемі викладач розглядається як суб'єкт, а учень — як об'єкт управління.

⁵ Сущенко Л. О. Сучасна безперервна освіта і «навчання впродовж життя» / Л. О. Сущенко // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. пр. — Запоріжжя. — 2006. — Вип. 39. — С. 373.

³ Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграція в європейський освітній простір [електронний ресурс]. — Режим доступу : <http>

Педагог викладає знання і демонструє взірці поведінки та діяльності, а той, хто навчається, підкоряється встановленій дисципліні. Міра засвоєних ним знань, умінь і навичок не контролюється. Зміст навчання зводиться до запам'ятовування текстів, у яких відображені «основи наук»; рівень сформованості знань учня визначається обсягом засвоєної ним навчальної інформації; рівні розвитку пізнавальних процесів у конкретних учнів зовсім не визначаються¹. У цьому і полягає технократичний підхід до людини та її навчання. На думку академіка В. Зінченко, технократичне мислення як світогляд, який затверджує перевагу засобу над метою, окремі цілі — над загальнолюдськими інтересами, техніки — над людиною та її цінностями. Технократичне мислення — це «погляд на людину як на компонент соціальної системи, який навчають і програмують, як на об'єкт різноманітних маніпуляцій, а не як на особистість, що характеризується не тільки самодіяльністю, а й свободою можливого простору діяльності»¹.

Міністри ЄС підкреслили велике значення навчання впродовж життя: «...у майбутній Європі, де знання становитимуть основу суспільства та економіки, стратегії навчання впродовж життя необхідні для того, щоб витримувати випробування конкурентоспроможності та застосування нових технологій і для зміцнення соціальної єдності, забезпечення рівних можливостей та покращення якості життя»⁴.

У зв'язку з цим, одним із пріоритетних напрямів діяльності вчителів є активізація рівня професійного самовдосконалення та готовність здійснювати керівництво власною самостійною роботою на професійному рівні.

Стає очевидним, що цілеспрямоване й ефективне розв'язання наведених завдань стає можливим лише за умови розробки теоретично обґрунтованої моделі психолого-педагогічних умов успішного вдосконалення фахової майстерності вчителів. З цією метою здійснено аналіз наявних наукових поглядів на сутність ключових понять досліджуваної проблеми, інтерпретації підходів до професійної компетентності особистості педагога у контексті безперервної освіти.

Висновки

Установлено, що термін «неперервна освіта» вперше вживається в матеріалах ЮНЕСКО (1968), а після публікації доповіді комісії під керівництвом Е. Фора (1972) ухвалено рішення ЮНЕСКО, згідно з яким неперервну освіту визнано основним принципом, «керівною структурою» для нововведень або реформ освіти в усіх країнах світу. З того часу проблема неперервної освіти обговорюється в усьому світі представниками різних освітніх організацій, з'являються публікації, документи, які безпосередньо пов'язані із зазначеною проблемою.

Визначено, що проблема неперервності освіти та шляхи її ефективного розв'язання обговорювалася на рівні міжнародних конференцій. Квінтесенцією неперервної освіти, зокрема й педагогічної, є її зверненість до людини, гуманістична сутність мети, спрямованої на розвиток людини, задоволення її нагальних життєвих

¹ Ветров С. Тип навчання – інноваційний: шлях до побудови особистісно-орієнтованої системи безперервної освіти / С. Ветров // Вища освіта України. — 2001. — № 2. — С. 50–57.

⁴ Синенко С. І. Розвиток післядипломної педагогічної освіти в країнах Західної Європи (Англія, Франція, Німеччина): автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / С. І. Синенко. — К., 2002. — 20 с.

потреб, перманентного зростання і вдосконалення професійних знань і вмінь, високої конкурентоспроможності на ринку праці. Ключовими поняттями неперервної освіти є: освіта, що продовжується, довічна освіта, перманентна освіта, освіта, що поновлюється, освіта дорослих, подальше навчання, післядипломне навчання, компенсаторне навчання та ін.

Аналіз сучасних підходів до інтерпретації поняття «неперервна освіта педагога» дає підстави стверджувати, що неперервна професійна освіта охоплює чимало етапів підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення: навчання у загальноосвітньому закладі, у позашкільній діяльності, під час дозвілля, професійне навчання й адаптацію, а також реалізацію особистого потенціалу, особистих нововведень у професійній та постпрофесійній діяльності.

Вивчення й аналіз наукових джерел з проблеми післядипломної освіти вчителів у Великій Британії дало змогу стверджувати, що кінець ХХ — початок ХХІ століття — це новий етап розвитку неперервної педагогічної освіти у Великій Британії, який характеризується створенням нової концепції неперервного професійного розвитку, згідно з якою увага зосереджується на особистості самого вчителя. У британському суспільстві давно дійшли до переконання, що в атмосфері творчого та наукового пошуку в галузі освіти одне залишається незмінним — це професійний розвиток учителя.

Перспективи подальших досліджень уцьму напрямі

У подальших дослідженнях планується вивчення історичних етапів розвитку неперервної освіти у Великобританії.

Список використаних джерел

1. Ветров С. Тип навчання – інноваційний: шлях до побудови особистісно-орієнтованої системи безперервної освіти / С. Ветров // Вища освіта України. — 2001. — № 2. — С. 50–57.
2. Даниленко В. Методологічні проблеми неперервної педагогічної освіти / В. Даниленко, К. Лемківський, В. Манежик // Вища школа. — 2003. — № 2/3. — С. 38.
3. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграція в європейський освітній простір [електронний ресурс]. — Режим доступу : <http>
4. Синенко С. І. Розвиток післядипломної педагогічної освіти в країнах Західної Європи (Англія, Франція, Німеччина): автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / С. І. Синенко. — К., 2002. — 20 с.
5. Сущенко Л. О. Сучасна безперервна освіта і «навчання впродовж життя» / Л. О. Сущенко // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. пр. — Запоріжжя. — 2006. — Вип. 39. — С. 371–377.
6. The teaching of contemporary world issues: A joint project of UNESCO and the world confederation of organisations of the teaching profession / Ed. by Robert Harris. — Paris, 1986.

Maystrenko Tatiana Vasylevna

THEORETICAL ASPECTS OF LIFELONG EDUCATION TEACHERS

An important role in the development of professional post-graduate education plays it, and it can be both formal (training courses, seminars, research, mentoring, etc.) and informal (the study of specialized literature, review of educational programs to communicate with colleagues, etc).

Integration of Education of Ukraine in the world educational space, including its accession to the Bologna process, requires scientific study of history and contemporary development of postgraduate education in Western Europe in the context of the ideas of continuity, integration and democratization of education, and identify promising directions and trends in this field . For Ukraine, the reform of postgraduate education is one of the strategic priorities of the national education system, due to intensive changes that occur in the socio-political and economic life.

The problem of continuous pedagogical education is important for many countries. In the developed world, at least in Europe, continuous professional development is seen as a necessity.

Continuing professional education encompasses many stages of preparation of the individual for responsible professional self: teaching in secondary schools, the extracurricular activities during leisure time, training and adaptation and realization of personal potential, tumors in personal and professional postprofesiyniy activities. As indicated in the Concept of Postgraduate Education of Ukraine, the purpose of this field of educational activities is to meet the individual needs of citizens in personal and professional growth and meet the needs of state for qualified personnel high level of professionalism and culture, can competently and responsibly perform job functions implemented in the latest production technology, promote the socio-economic development of society.

One of its priorities is to intensify the level of teachers professional self-improvement and willingness to guide their own independent work professionally.

Targeted and effective solution given tasks is possible only if grounded theory development model of psychological and pedagogical conditions for successful improvement of professional skills of teachers. For this purpose, the analysis of existing scientific views on the nature of key concepts studied problems of interpretation approaches to teacher professional competence of the individual in the context of lifelong education.